

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Zuidplas wil risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar houden. Om te zorgen dat de risico's in een verantwoorde verhouding staan tot de vermogenspositie van onze gemeente, is het van belang hierin inzicht te krijgen en te behouden. Pas dan zijn wij in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Ook vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) artikel 11 verplicht de gemeente tot risicomanagementbeleid waarin de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit een rol spelen. Voor het verkrijgen en behouden van dit inzicht actualiseert de gemeente haar risico-inventarisatie tweemaal per jaar: bij de begroting en bij de jaarrekening. De gemeente gebruikt de uitkomst van de risico-inventarisatie voor het vaststellen van de vereiste weerstandscapaciteit en vergelijkt deze uitkomst met de daadwerkelijk beschikbare weerstandscapaciteit. Deze is het geheel van middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. De algemene reserve is de belangrijkste component van het weerstandsvermogen. De gemeente bepaalt het weerstandsvermogen op basis van haar risicoprofiel. Op 14 oktober 2014 is de nota risicomanagement 2014 vastgesteld. In het jaar 2020 zal de nota risicomanagement worden geactualiseerd. In de programmacommissie P&C is afgesproken dat de gemeenteraad actief aan de voorkant van risicomanagement wordt betrokken. De voorbereidingen zijn in 2019 gestart.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, te weten de risico's en de weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. De belangrijkste bron voor beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene Reserve.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem oplevert. In dat geval staan de programma's en daarmee het beleid van de gemeente onder druk. Een buffer is daarom wenselijk. Hoe groot die buffer moet zijn is afhankelijk van het gemeentelijke risicoprofiel. De gemeente bepaalt weerstandsvermogen op basis van haar risicoprofiel.

Risico's

Onder een risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis met een positief of negatief gevolg (tijd, geld, kwaliteit) voor een betrokkene. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn de risico's die niet op één of andere manier zijn ondervangen en die financiële gevolgen kunnen hebben. Als deze risico's zich voordoen, dan worden ze opgevangen met het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen en de risico's voor de gemeente hebben dus met elkaar te maken. Daarom wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen ook de samenhang en de risico's toegelicht.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is een verzamelterm van al de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt (of kan beschikken) om onvoorziene financiële tegenvallers te bekostigen. Voor deze tegenvallers is geen verzekering of voorziening beschikbaar. Het gaat hierbij om de buffers in het eigen vermogen, in de exploitatie en de middelen 'achter de hand'. De gemeente maakt deze buffers vrij om onverwachte substantiële en niet-begrote kosten te dekken, zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van het beleid. De gemeente maakt onderscheid tussen de incidentele- en de structurele weerstandscapaciteit. Dit biedt inzicht in de mate waarin tegenvallers kunnen worden opvangen.

In onderstaande tabel staan de saldi van de weerstandscapaciteit per 31 december 2018. Deze saldi zijn direct van belang voor de risicoanalyse.

Weerstandscapaciteit	bedragen x € 1.000		
	Incidenteel	Structureel	Totaal
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	-	3.850	3.850
Onvoorzien	-	100	100
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>			
Algemene reserves	24.341	-	24.341
Vrij aanwendbare reserves	-	-	-
Stille reserves	-	-	-
Totale weerstandscapaciteit	24.341	3.950	28.292

In artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de gemeente moet aangeven welke risico's het gemeentelijke vermogen kunnen aantasten en welke capaciteit beschikbaar is voor tegenvallers. Hierbij moet zijn aangegeven wat het beleid is ten aanzien van de risico's, van de capaciteit en de relatie tussen beide.

Risicoprofiel analyses lijnorganisatie en grondexploitaties

De gemeente heeft een actuele risico-inventarisatie gemaakt. Op basis van deze inventarisatie is het benodigde weerstandsvermogen berekend voor de risico's van alle beleidsterreinen. Van de grondexploitaties is een afzonderlijke risicoanalyse opgesteld.

Risicoprofiel analyses lijnorganisatie

Naar aanleiding van de uitgevoerde risicoanalyse (op basis van de wijzigingen zoals hiervoor aangegeven) wordt hierna het volgende overzicht toegelicht: Invloed van de belangrijkste risico's op het totale risicoprofiel op clusterniveau.

Risicogebeurtenis op clusterniveau	Invloedpercentage
1. Verbonden Partijen	58,98%
2. Diverse financiële risico's	15,48%
3. Decentralisaties sociaal domein	9,69%
4. Zuidplaspolder	7,60%
5. Organisatieontwikkelingen	5,14%
6. Overig	3,12%
Totaal	100%

Het invloedpercentage geeft weer in hoeverre de bovengenoemde clusterrisico's van invloed zijn op het totale risicoprofiel van de gemeente.

Voorbeeld:

Van het onderdeel verbonden partijen zijn de risicobedragen en kanspercentages ingevoerd. Na het uitvoeren van een risicosimulatie blijkt dat de verbonden partijen gezamenlijk voor 59% invloed hebben op het totale risicoprofiel. Het totaal van alle invloedpercentages telt op tot 100%.

Top 10 risico's

Hieronder volgen de 10 grootste risico's op netto basis. Netto basis houdt in dat rekening is gehouden met de maatregelen.

Nr. Risico	Maatregelen	Invloed (%)
1 Verbonden Partijen	De verbonden partijen worden periodiek doorgelicht. In 2019 heeft de tweejaarlijkse evaluatie op de verbonden partijen plaatsgevonden, maar zijn de uitkomsten hiervan nog niet verwerkt in dit risicoprofiel. De uitkomsten worden meegenomen in het risicoprofiel van de jaarrekening 2019.	59%
2 Negatieve ontwikkeling uitkering gemeentefonds t.o.v. de begroting		10%
3 Afgegeven garanties op verstrekte geldleningen		7%
4 Sociaal domein	De uitkering sociaal domein van het rijk is gebaseerd op een objectief verdeelmodel die de zorgvraag voor de gemeente inschat. Binnen het sociaal domein is er op de drie gebieden WMO, Jeugd en Participatie sprake van een open einde regeling. Dat wil zeggen dat gezien de wettelijke verplichting van de gemeente om te ondersteunen hulp niet geweigerd kan worden. De geschatte uitgaven kennen om die reden enige mate van onzekerheid. Om die reden is er een bestemmingsreserve sociaal domein ingesteld. De reserve sociaal domein is ingezet op het begrotingstekort jeugd 2018.	10%
5 Zuidplaspolder afwaarderen gronden	De Grondbank RZG Zuidplas heeft per 31-12-2018 een boekwaarde van € 96,04 mln. over 301 hectare grond. Dit komt neer op een boekwaarde van circa € 32 per vierkante meter. In een extreem afwaarderingsscenario zal deze boekwaarde kunnen dalen naar minimaal € 10 (agrarische bestemming) per m ² . Dit komt neer op een afboeking van circa € 66,2 mln. Het aandeel van Zuidplas bedraagt 9% ofwel effect voor Zuidplas bedraagt € 5,96 mln. Voor eerdere afboekingen hebben we een voorziening gevormd. de omvang van deze voorziening bedraagt ultimo 2018 € 1,98 mln. Het effect van de maximale afwaardering naar € 10 betekent voor Zuidplas dat de gevormde voorziening met € 3,98 mln. verhoogd moet worden.	8%
6 De frictiekosten i.v.m. de organisatieontwikkelingen kunnen hoger uitvallen dan waarmee rekening is gehouden	Dit risico was aanvankelijk ingeschat op 50%. Doordat de reorganisatie is afgerond daalt het risicopercentage. Er wordt naar de huidige stand van zaken actief geanticipeerd. Om deze reden is het risicopercentage recentelijk bijgesteld naar 30%.	2%
7 De rente is op dit moment erg laag, maar kan op langere termijn stijgen		1%
8 Wachtgeldverplichtingen politieke ambtsdragers		1%
9 Specifieke uitkering sport		1%
10 Onjuist of onvolledig volgen van de aanbestedingsprocedure kan leiden tot extra tijdsbeslag en extra kosten.		1%

Kansverdeling en risicosimulatie

De gemeente heeft een risicosimulatie uitgevoerd op basis van de netto risico's volgens de Monte Carlomethode. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Voor het berekenen van de benodigde financiële buffer en het bepalen van de belangrijkste risico's voert NARIS een risicosimulatie uit op basis van 100.000 trekkingen. In iedere trekking wordt per risico bepaald of het risico zich voordoet (rekening houdende met het ingegeven kans %) en tegen welke omvang (rekening houdende met de omvang van de ingegeven financiële gevolgen). Op basis van alle 100.000 trekkingen is te bepalen wat de gemiddelde invloed is per risico binnen het risicoprofiel. De mate van invloed wordt uitgedrukt in het invloedpercentage.

Het invloedpercentage is afhankelijk van het kanspercentage en van de financiële gevolgen per risico, maar ook van de totale samenstelling van het risicoprofiel. Als een risico met een grote invloed vrij valt uit het risicoprofiel, heeft dit gevolgen voor de invloedpercentages van de overige risico's (ook al wordt de kwantificering van de overige risico's niet aangepast): De invloedpercentages van deze risico's zullen toenemen.

In de nota risicomanagement is door de gemeenteraad bepaald dat het zekerheidspercentage gesteld is op 90% voor de lijnrisico's. De analyse wijst uit dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6,3 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Uitkomst risicoanalyse

Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt op basis van het 90%-criterium € 6,3 miljoen. De begrote algemene reserve per 1 januari 2019 bedraagt € 24,3 miljoen. De ratio bedraagt hiermee 3,8 een getal dat in de Nota Risicomanagement overeenkomt met de kwalificatie "uitstekend".

Risico's grondexploitaties

Voor het in beeld brengen van de risico's van de grondexploitaties heeft de gemeente een afzonderlijk risicoprofiel opgesteld. Deze risico's zijn recentelijk geactualiseerd in het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) 2019.

Financiële kengetallen

Inleiding

In 2016 is het BBV aangepast. Een van de wijzigingen betreft het verplicht opnemen van een uniforme basis set financiële kengetallen door gemeenten. Gemeenten en provincies moeten voortaan vijf kengetallen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met deze kengetallen kan er niet alleen een exacter beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Zuidplas, maar kan tevens deze positie makkelijker worden vergeleken met andere gemeenten. Daarnaast wordt in de vernieuwde BBV een geprognotiseerde balans voorgeschreven, met het doel een betere raming en beheersing van het EMU-saldo te verkrijgen. Hierna is deze geprognotiseerde balans per 31 december 2019 opgenomen en een berekening van het EMU-saldo voor de jaarschijven 2020-2022.

Met het opnemen van deze geprognotiseerde balans, een meerjarig EMU saldo en de set van vijf kengetallen in de begroting wordt er meer transparantie geboden en wordt de gemeenteraad verder in staat gesteld gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Geprognosticeerde balans 31-12 van het betreffende boekjaar						Bedragen x € 1.000	
ACTIVA	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	2.309	2.037	3.688	3.588	3.488	3.387	
Materiële vaste activa	142.682	147.187	168.221	177.169	181.521	174.697	
Financiële vaste activa	8.063	12.938	4.729	4.272	3.805	3.435	
Totaal vaste activa	153.054	162.162	176.638	185.029	188.814	181.519	
Vlottende activa							
Voorraden	26.561	13.669	10.346	3.576	704	3.604	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	25.769	15.068	11.400	11.400	11.400	11.400	
Liquide middelen	57	-	744	744	744	744	
Overlopende activa	6.241	2.500	4.552	4.552	4.552	4.552	
Totaal vlottende activa	58.628	31.237	27.042	20.272	17.400	20.300	
Totaal generaal activa	211.682	193.399	203.680	205.301	206.214	201.819	
PASSIVA	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Vaste passiva							
Eigen vermogen	47.820	42.810	51.761	50.835	48.630	48.606	
Voorzieningen	23.462	21.387	22.324	22.275	22.640	22.729	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	115.125	100.302	103.257	105.853	108.606	104.146	
Totaal vaste passiva	186.406	164.499	177.342	178.963	179.876	175.481	
Vlottende passiva							
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.241	20.400	18.338	18.338	18.338	18.338	
Overlopende passiva	8.035	8.500	8.000	8.000	8.000	8.000	
Totaal vlottende passiva	25.276	28.900	26.338	26.338	26.338	26.338	
Totaal generaal passiva	211.682	193.399	203.680	205.301	206.214	201.819	

BIJLAGE BEHORENDE BIJ DE PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Inleiding

In de loop van 2016 is de vernieuwde BBV vastgesteld. Rode draad in deze vernieuwing is het streven om het inzicht in de financiële positie – zeker ook voor niet-specialisten – en het onderling vergelijken van gemeentelijke begrotingen beter mogelijk te maken.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven. Dit betekent dat in de begroting 2020 een geprognosticeerde balans per 31 december 2020 is opgenomen en daarnaast een berekening van het EMU-saldo.

Het opnemen van een geprognosticeerde balans, een meerjarig EMU saldo en kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie en omdat daarmee wordt beoogd de gemeenteraad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. In deze bijlage worden allereerst de verschillende onderdelen cijfermatig opgenomen en voorzien van een algemene toelichting. Tenslotte wordt een analyse gegeven in de financiële positie van de gemeente aan de hand van de verschillende inzichten en kengetallen.

EMU Saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeente Zuidplas (1892)

Omschrijving	2.019	2.020	2.021
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.771	2.421	957
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	8.453	8.948	4.352
3. Mutatie voorzieningen	-986	-152	-49
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.043	-6.708	-2.809
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-3.625	29	-635
Ruimte voor uw toelichting			

Bovenstaand is een inschatting gemaakt van het verloop van het EMU saldo voor de komende jaren.

In het begrotingssaldo zijn alle lasten en baten opgenomen. Sommige uitgaven leiden echter niet tot een last in de exploitatie, maar leiden wel tot een vermindering op de gemeentelijke bankrekening. Dit geldt bijvoorbeeld voor investeringsuitgaven, die in latere jaren als last in de exploitatie worden verwerkt. In het EMU saldo wordt inzicht gegeven in de mutaties die op basis van de kasstroom plaats vinden.

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Deze getallen kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Het BBV schrijft voor dat de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing de volgende kengetallen bevat:

- A. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- B. Solvabiliteitsratio;
- C. Grondexploitatie;
- D. Structurele exploitatieruimte;
- E. Belastingcapaciteit.

Beoordeling van de kengetallen

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Omdat de kengetallen in de eerste plaats bedoeld zijn om inzicht te geven in de financiële positie voor de horizontale verantwoording, is een externe normering niet aan de orde. Dit is een keuze van de gemeente zelf. In onderstaande tabel zijn de verplichte kengetallen opgenomen.

Kengetallen Zuidplas	Rekening 2016	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	106%	121%	114%	107%	112%	124%	115%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	94%	108%	101%	103%	108%	120%	112%
Netto langlopende schulden per inwoner	€ 2.833	€ 2.773	€ 2.710	€ 2.867	€ 2.940	€ 3.017	€ 2.919
Solvabiliteitsratio	21%	19%	22%	25%	25%	24%	24%
Grondexploitatie	31%	45%	14%	10%	3%	1%	4%
Structurele exploitatieruimte	3,6%	0,9%	1%	2%	2%	0%	1%
Onbenutte belastingcapaciteit OZB als percentage van de inkomsten	2,7%	3,2%	4%	4%	4%	4%	4%
Belastingcapaciteit	113%	113%	111%	111%	111%	111%	111%

A. Netto schuldquote/Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	bedragen * € 1.000,-				
	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
<i>Schulden</i>	129.202	129.595	132.191	134.944	130.484
langlopende geldleningen	100.302	103.257	105.853	108.606	104.146
kortlopende geldleningen	20.400	18.338	18.338	18.338	18.338
overlopende passiva	8.500	8.000	8.000	8.000	8.000
<i>AF: uitgezette middelen</i>	30.003	20.922	20.465	19.998	19.628
Financiële vaste activa excl. kapitaalverstrekingen, incl. verstrekte leningen	12.435	4.226	3.769	3.302	2.932
kortlopende vorderingen	15.068	11.400	11.400	11.400	11.400
liquide middelen	-	744	744	744	744
overlopende activa	2.500	4.552	4.552	4.552	4.552
Saldo schulden	99.199	108.673	111.726	114.946	110.856
Saldo van de baten (excl. Reserves)	98.247	105.331	102.980	95.611	98.640
Netto schuldquote gecorrigeerd	101,0%	103,2%	108,5%	120,2%	112,4%

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zich geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door het begrotingstotaal, conform de BBV. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën wordt een schuld lager dan 100% van het begrotingstotaal als voldoende bestempeld en een schuld hoger dan 130% van het begrotingstotaal als onvoldoende. In het meerjarenperspectief is te zien dat de gecorrigeerde netto schuldquote 2022 uitkomt op 120% en daarna afneemt naar 112,1%, deze percentages zijn nog onder het normpercentage van 130%.

B. Solvabiliteitsratio

	bedragen * € 1.000,-				
Solvabiliteitsratio	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	42.810	51.761	50.835	48.630	48.606
Balanstotaal	193.399	203.680	205.301	206.214	201.819
Solvabiliteitsratio	22,1%	25,4%	24,8%	23,6%	24,1%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het bezit is gefinancierd met eigen vermogen, ofwel is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan, omdat het eigen vermogen niet liquide is. Dit is het geval als bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" staat dat wanneer een solvabiliteitsratio onder de 5% zakt, dat er dan sprake is van een hoge schuldbelasting van het bezit. Onze solvabiliteit bedraagt in 2020 25,4%. Het ligt daarmee ruim boven de 5%.

C. Grondexploitatie

	bedragen * € 1.000,-			
Kengetal grondexploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bouwgrond in exploitatie	10.346	3.576	704	3.604
Saldo van de baten (excl. reserves)	105.331	102.980	95.611	98.640
Grondexploitatie	9,8%	3,5%	0,7%	3,7%

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

D. Structurele exploitatieruimte

	<i>bedragen * € 1.000,-</i>			
Structurele exploitatieruimte	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Saldo structurele baten en lasten (baten - lasten)	2.139	1.754	-52	245
Saldo structurele onttrekkingen en stortingen in reserves (onttrekkingen - toe)	431	431	431	431
Saldo na mutaties reserve	2.570	2.185	379	676
Saldo van de baten (excl. reserves)	105.331	102.980	95.611	98.640
Structurele exploitatie ruimte	2,4%	2,1%	0,4%	0,7%

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

E. Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 307	€ 307	€ 307	€ 307
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 247	€ 247	€ 247	€ 247
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 302	€ 302	€ 302	€ 302
Eventuele heffingskorting	€ -	€ -	€ -	€ -
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 856	€ 856	€ 856	€ 856
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin	€ 740	€ 740	€ 740	€ 740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	115,7%	115,7%	115,7%	115,7%

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De OZB zijn voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

